

V Bruseli 7. marca 2025
(OR. en)

6463/25

SOC 91
EMPL 63
EDUC 49
MI 121
COMPET 124
JAI 285
GENDER 23

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 6. marca 2025

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: COM(2025) 90 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Únia zručností

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 90 final.

Príloha: COM(2025) 90 final

V Bruseli 5. 3. 2025
COM(2025) 90 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE,
RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU
A VÝBORU REGIÓNOV**

Únia zručností

Únia zručností

Zdrojom konkurenčnej sily Európy sú jej ľudia. Náš ľudský kapitál je kľúčom k prosperite EÚ, jej hospodárskej odolnosti a jedinečnému sociálnemu trhovému hospodárstvu. Je kľúčom k zvýšeniu nášho rastu produktivity, vďaka čomu sú naše priemyselné odvetvia konkurencieschopnejšie a majú väčší inovačný potenciál, k prilákaniu ďalších investícií a k dynamickému jednotnému trhu a zvýšenej hospodárskej bezpečnosti. Sústreďovanie sa na ľudí a investovanie do zručností sa mnohonásobne vypláca. V kontexte globálnej súťaže o talenty a klesajúceho počtu obyvateľov v produktívnom veku v EÚ konkurencieschopnosť Európy závisí od zručností orientovaných na budúcnosť, ktoré prispievajú k hospodárskej sociálnej a územnej súdržnosti. Ľudský kapitál je nevyhnutný aj na podporu pripravenosti a bezpečnosti v súčasnej geopolitickej situácii.

Na to, aby bola EÚ konkurencieschopná a pripravená na budúcnosť, musí podporovať svojich ľudí a vybaviť ich zručnosťami a kompetenciami potrebnými na to, aby uspeli vo vzdelávaní, v práci a živote, ako sa zdôrazňuje v Kompase konkurencieschopnosti pre EÚ¹. Sociálne trhové hospodárstvo Európy, ktoré má silnú oporu vo vzdelávaní, v odbornej príprave, vo výskume, v inováciách a demokracii, môže slúžiť ako pevný základ.

1. Problém: treba zvýšiť počet i kvalitu zručností

Cieľom Únie zručností² je podporovať rozvoj kvalitných, inkluzívnych a adaptabilných systémov vzdelávania, odbornej prípravy a zručností s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť EÚ. V tejto súvislosti bude mať kľúčový význam pre účinné a ciele politiky zlepšená informovanosť v oblasti zručností na úrovni EÚ.

Ako zdôraznili správy Draghiho³, Letta⁴ a Niinistöa⁵, **nedostatočné a chýbajúce zručnosti, nedostatočná rýchlosť transformácie a roztrieštené a neefektívne riadenie brzdia konkurencieschopnosť EÚ**. Sú prekážkou rastu produktivity a inovácií, čo bráni v snahe o dekarbonizáciu a digitalizáciu.

1.1. Nedostatočné a chýbajúce zručnosti

Európa nepripravuje dostatočné množstvo kvalifikovaných absolventov vysokoškolského vzdelávania a odborného vzdelávania a prípravy ani neumožňuje dostatočnému počtu ľudí zvyšovať si úroveň zručností alebo rekvalifikovať sa počas celého ich pracovného života. Okrem toho v celosvetovej súťaži o talenty Európa zápasí s tým, aby bola atraktívnou destináciou. Nedostatok zručností je často ešte horší v menej rozvinutých, odľahlých a najvzdialenejších

¹ [Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ \[COM\(2025\) 30 final\]](#).

² Zručnosti by sa v celom oznámení mali chápať v širšom zmysle. Ide tu o zručnosti, vedomosti a kompetencie potrebné pre život, ktoré idú výrazne nad rámec zručností potrebných pre trh práce.

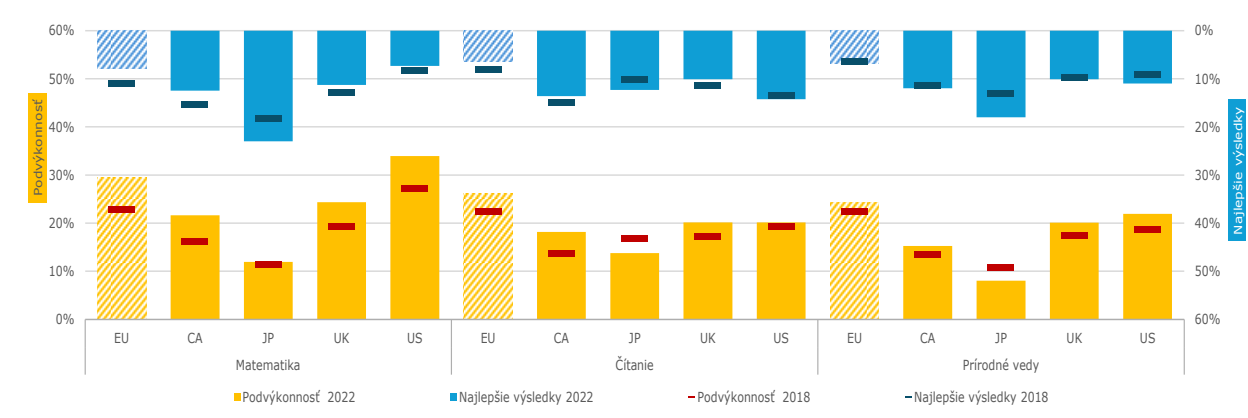
³ Správa o budúcnosti európskej konkurencieschopnosti, Mario Draghi.

⁴ Správa s názvom Oveľa viac než len trh – Rýchlosť, bezpečnosť, solidarita, Posilnenie postavenia jednotného trhu s cieľom zabezpečiť udržateľnú budúcnosť a prosperitu pre všetkých občanov EÚ, Enrico Letta.

⁵ Správa s názvom Spoločne vo väčšom bezpečí: posilnenie európskej civilnej a vojenskej pripravenosti a pohotovosti, Sauli Niinistö – bývalý prezident Fínskej republiky pôsobiaci ako osobitný poradca predsedníčky Európskej komisie.

regiónoch. Osoby so zdravotným postihnutím alebo s migrantským pôvodom sa často stretávajú s ďalšími prekážkami pri rozvíjaní svojich zručností, čo vedie k nevyužitému potenciálu pracovnej sily EÚ.

Začiatky v škole: Európa zaostáva v základných zručnostiach. Výsledky 15-ročných v matematike, čítaní a prírodných vedách sa zhoršili a tento nepriaznivý trend ďalej pokračuje, o čom svedčia nedávne údaje programu PISA⁶. Podobne takmer polovica mladých ľudí v Európe nemá základné digitálne zručnosti.

Zdroj: Európska komisia, 2024: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d9d9adad-c71b-11ee-95d9-01aa75ed71a1/language-en>

V odbornom vzdelávaní a príprave: Odborné vzdelávanie a príprava (OVP) tradične predstavujú cestu ku kvalitným pracovným miestam a k naplňujúcej kariére v povolaniach, na ktoré je potrebná stredná kvalifikácia. Dopyt po odborných kvalifikáciách je vysoký, najmä tam, kde pretrváva akútny nedostatok pracovnej sily⁷. Zelené zručnosti patria medzi mnohé veľmi potrebné zručnosti, ktoré je možné rozvíjať v rámci OVP, a sú kľúčové pre úspešnú zelenú transformáciu a obehové hospodárstvo. Z najrozšírenejších povolání s nedostatkom pracovnej sily v EÚ predstavujú dve tretiny remeselné povolania, ktoré si zvyčajne vyžadujú odborné vzdelávanie a prípravu⁸. Nedostatok v týchto oblastiach a v ďalších kľúčových odvetviach, ako je poľnohospodárstvo a rybárstvo, sa môže ešte zhoršiť, keďže podiel mladých pracovníkov (vo veku do 30 rokov) v týchto povolaniach je nízky, v dôsledku čoho je potreba generáčnej výmeny naliehavejšia.

Vo vysokoškolskom vzdelávaní: Viac ako polovica nových pracovných miest bude do roku 2035 vo vysokokvalifikovaných povolaniach. Európa však nepripravuje dostatok vysokokvalifikovaných talentov. Európa musí investovať a podporovať združovanie zdrojov vo vysokoškolskom vzdelávaní s cieľom zlepšiť prístup k inováciám, špičkovým poznatkom a zručnostiam na vysokej úrovni, a to aj prostredníctvom spoločných študijných programov v rámci aliancií inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, ako sú aliancie európskych univerzít.

⁶ Správa o štúdiu týkajúcej sa prieskumu PISA 2022 načrtáva zhoršujúce sa výsledky v oblasti vzdelávania a hlbšiu nerovnosť.

⁷ Správa EURES o nedostatku a prebytkoch pracovnej sily za rok 2023: <https://www.ela.europa.eu/en/publications/labour-shortages-and-surpluses-europe-2023>.

⁸ Problém nárastu nedostatku zručností treba riešiť aj v záujme zachovania kultúrneho dedičstva.

Pokračovanie v dospelosti: Zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia budú mať zásadný význam počas celého života a kariéry ľudí. Napriek tomu každý piaty dospelý má problém čítať a písať⁹ a menej ako 40 % dospelých populácie sa zúčastňuje na vzdelávaní alebo odbornej príprave¹⁰, čo je výrazne pod cieľovou hodnotou 60 % stanovenou na rok 2030. Tento podiel je oveľa nižší u nízkokvalifikovaných dospelých (18,4 %). Takmer polovica dospelých populácie nemá základné digitálne zručnosti napriek tomu, že sú požadované vo viac ako 90 % pracovných miest¹¹. Medzi prekážky, ktoré dospelým bránia zúčastňovať sa na ďalšom vzdelávaní, patria časové obmedzenia, finančné aspekty, opatrovateľské povinnosti a motivácia.

Rodový rozdiel: Zatiaľ čo vysokoškolské vzdelanie dosahuje celkovo viac mladých žien ako mužov, takmer dvakrát viac mužov ako žien študuje vedu, technológiu, inžinierstvo a matematiku (STEM), a to v rámci vysokoškolského vzdelávania, ako aj odborného vzdelávania a prípravy. To má výrazný vplyv na rodovú segregáciu na trhu práce a obmedzuje inovačný potenciál EÚ.

Chýbajúce finančné a podnikateľské zručnosti: Európanom chýbajú potrebné finančné a podnikateľské zručnosti na investovanie a zakladanie a budovanie úspešných startupov. To výrazne obmedzuje inovačný a rastový potenciál EÚ.

Globálna súťaž o talenty: EÚ je pre talentovaných štátnych príslušníkov tretích krajín menej prítiahľivá ako ostatní členovia OECD, ako sú Kanada, USA a Austrália¹². Okrem toho niektoré z najtalentovanejších osôb v EÚ získavajú lepšie príležitosti na začatie kariéry alebo excelovanie na akademickej pôde v zahraničí.

Akútny nedostatok zručností a riziko nedostatku pracovnej sily v odvetviach s rýchlou transformáciou a počas kríz: Európa čelí nedostatku zručností a potenciálnemu nedostatku zručností v kritických odvetviach v prípade katastrof a kríz. Mapovanie potrieb pracovnej sily a odborná príprava nových segmentov pracovnej sily sú nedostatočné a rovnako je nedostatočný prílev kvalifikovaných pracovníkov.

1.2. Nedostatočná rýchlosť transformácie

Systémy vzdelávania a odbornej prípravy v Európe zaostávajú v rýchlych technologických transformáciách a meniacich sa zručnostiach, ktoré sú potrebné na dosiahnutie pokroku v dekarbonizácii hospodárstva¹³ a na zníženie závislosti v strategických odvetviach.

Európa čelí rastúcej výzve pri uspokojovaní dopytu po kvalifikovaných talentoch v odboroch STEM, najmä v strategických odvetviach, ako sú čisté a obehové technológie, digitálne technológie, letectvo a obrana vrátane tradičných odvetví, ktoré sa čoraz viac spoliehajú na

⁹ *Do Adults Have the Skills They need to Thrive in a Changing World?* (Majú dospelí zručnosti, ktoré potrebujú, aby prosperovali v meniacom sa svete?), prieskum zručností dospelých (2023), OECD: https://www.oecd.org/en/publications/do-adults-have-the-skills-they-need-to-thrive-in-a-changing-world_b263dc5d-en.html.

¹⁰ Štatistika vzdelávania dospelých, Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics.

¹¹ V Správe o stave digitálneho desaťročia 2024 sa zdôrazňuje, že len 55,6 % obyvateľstva EÚ má aspoň základné digitálne zručnosti (v porovnaní s cieľovou hodnotou 80 %) a ak sa bude pokračovať v súčasnom tempe, počet odborníkov v oblasti IKT dosiahne do roku 2030 len 12 miliónov, čo je výrazne pod cieľovou hodnotou 20 miliónov.

¹² Prítiahľivosť pre talenty 2023, OECD: <https://www.oecd.org/en/data/tools/talent-attractiveness-2023.html>.

¹³ Cieľom „Odvetvového akčného plánu EÚ pre automobilový priemysel“ je riešiť výzvy týkajúce sa inovácií a vedúceho postavenia v oblasti budúcich technológií, prechodu na čistú energiu a dekarbonizácie a zručností potrebných na ich dosiahnutie.

digitálne nástroje vyžadujúce zručnosti v oblasti STEM. Hoci pripravujeme vysokokvalifikovaných odborníkov, ich množstvo nepostačuje na odstránenie ich nedostatku. Takmer štyri z piatich MSP v EÚ majú ťažkosti nájsť pracovníkov s potrebnými zručnosťami – čo má závažný vplyv na startupy a scaleupy – najmä v oblasti prelomových technológií, ako sú umelá inteligencia, polovodiče a kvantová výpočtová technika. Tento nedostatok ovplyvňuje všetky odvetvia vrátane dopravy, potravinárstva a energetiky, obmedzuje hospodársky rast a brzdí inovácie.

Pokles základných zručností u 15-ročných úzko súvisí s nedostatkom špecializovaných učiteľov v matematike a prírodných vedách, čo poukazuje na naliehavú potrebu prilákať učiteľov a školiteľov a lepšie ich podporovať prostredníctvom kontinuálneho profesijného rozvoja v týchto kritických oblastiach. Keďže potreby a očakávania mladších generácií sa vyvíjajú, môže byť potrebná nová vízia vzdelávania a kariérnych dráh, aby sa dosiahol súlad s meniacim sa prostredím práce a inovácií.

Rovnako dôležité je vybaviť ľudí všetkých vekových skupín v celej Európe zručnosťami potrebnými na riešenie naliehavých spoločenských výziev, ako sú zmena klímy, tlak na demokratické inštitúcie a ohrozenie našej vnútornej bezpečnosti vrátane kybernetickej bezpečnosti a hybridných hrozieb, a zároveň zabezpečiť, aby mohli využiť príležitosti, ktoré prináša zelená a digitálna transformácia.

V konečnom dôsledku musí Európa lepšie využívať existujúce zručnosti zlepšením cezhraničného uznávania kvalifikácií a uznávania kompetencií získaných mimo formálneho vzdelávania. Pri sťahovaní v rámci EÚ alebo pri príchode z tretích krajín má veľa ľudí ťažkosti, pokiaľ ide o uznanie ich zručností, čo vedie k nedostatočne využitému talentu.

1.3. Rozdrobenosť riadenia zručností a informovanosť v oblasti zručností

Politiky v oblasti zručností sú úzko prepojené so vzdelávaním, s prácou, hospodárskou a finančnou politikou a so sociálnym začlenením. Tieto oblasti však často riadia rôzne ministerstvá alebo odbory, a to na vnútroštátnej aj regionálnej úrovni, pričom každý subjekt má svoje vlastné priority.

Okrem toho sa zručnosťami z rôznych hľadísk nedostatočne koordinovaným spôsobom zaoberá mnoho zainteresovaných strán: systémy vzdelávania a odbornej prípravy, priemysel, verejné služby zamestnanosti, sociálni partneri, občianska spoločnosť.

Táto fragmentácia brzdí inteligentné investície a neumožňuje primeranú informovanosť v oblasti zručností.

Nedostatočná konsolidácia, nedostatok predvídania a účinnej spolupráce medzi jednotlivými agentúrami s odbornými znalosťami týkajúcimi sa informovanosti v oblasti zručností sťažujú zosúladenie dopytu a ponuky zručností v budúcnosti, a to aj s cieľom uľahčiť legálnu migráciu.

Hoci sa úsilie členských štátov v oblasti vzdelávania a zručností zvýšilo, výzvy sú príliš veľké a naliehavé na to, aby ich riešili len samotné členské štáty. Opatrenia na úrovni EÚ môžu urýchliť transformáciu zručností a vzdelávania, ktorú Európa potrebuje na riešenie nedostatku zručností, pomalej rýchlosti a nedostatočného prijímania rozhodnutí v tejto oblasti. Takisto je mimoriadne dôležité, aby sa kandidátske krajiny, ako aj potenciálne kandidátske krajiny a krajiny európskeho susedstva úzko zapojili do reforiem a príslušných iniciatív stanovených v únii zručností, keďže tieto krajiny takisto čelia podobným výzvam.

Toto sú tri dôvody, prečo Európa potrebuje radikálnu zmenu ambícií a opatrení. Únia zručností je ambicióznou stratégiou na zabezpečenie vzdelávania a získavania zručností v EÚ, ktorú podporuje nový model spolupráce s cieľom priniesť odvážne riešenia založené na jasnom súbore cieľov (oddiel 2), kľúčových zložkách (oddiel 3), finančných prostriedkoch (oddiel 4) a účinnejšom riadení (oddiel 5).

2. Únia zručností: ciele

Cieľom Únie zručností je zabezpečiť, aby **všetci v Európe** bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú, **mali možnosť budovať si pevné základy zručností a zapájať sa do celoživotného zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie** v súlade s Európskym pilierom sociálnych práv. Únia zručností má podporovať európske systémy vzdelávania a odbornej prípravy pri poskytovaní rovnakých príležitostí pre všetkých vrátane všetkých mladých ľudí bez ohľadu na ich pôvod a miesto pobytu, aby mali prístup k vzdelávaniu, celoživotnému vzdelávaniu, ku kvalitným pracovným miestam a aby dokázali zvládnuť transformáciu a krízy. Silnejší vzdelanostný základ a zručnosti takisto podporujú hodnoty EÚ, ako sú demokracia, ľudské práva, solidarita, sociálne začlenenie a rozmanitosť, čo pomáha ľuďom stať sa odolnejšími voči mylným informáciám a dezinformáciám, radikalizácii a náboru na trestnú činnosť a umožňuje im prispievať k ekologickejšej, spravodlivejšej a súdržnejšej Európe.

Druhým cieľom je podporiť **podniky, aby boli konkurencieschopné** a odolné, a tým uľahčiť zamestnávateľom, a najmä MSP, nájsť ľudí so zručnosťami, ktoré potrebujú na vytváranie udržateľného rastu a kvalitných pracovných miest. Podniky sa takisto vyzývajú, aby investovali do zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie svojich pracovníkov všetkých generácií v záujme prispôsobenia sa neustále sa meniacim výzvam a príležitostiam. Zároveň sa uznáva, že podniky – najmä MSP a startupy/scaleupy – potrebujú správne stimuly a podporu, aby boli tieto investície uskutočniteľné.

V kontexte Únie zručností sa bude pracovať na tom, **aby boli zručnosti a kvalifikácie – bez ohľadu na to, kde v Európe boli získané – transparentné, dôveryhodné a uznávané** na celom jednotnom trhu, čo jednotlivcom umožní uplatňovať svoje právo na voľný pohyb a zamestnávateľom, najmä MSP, účinný cezhraničný nábor zamestnancov. Zároveň sa členské štáty vyzývajú, aby sa usilovali o rýchle uznávanie zručností a kvalifikácií získaných mimo EÚ.

3. Kľúčové zložky únie zručností

Na dosiahnutie uvedených cieľov bude Únia zručností:

- **rozvíjať zručnosti pre kvalitné pracovné miesta a kvalitný život** prostredníctvom silného vzdelanostného základu a uplatnenia inkluzívneho prístupu k celoživotnému vzdelávaniu,
- **zvyšovať úroveň zručností a rekvalifikovať** agilnú pracovnú silu, ktorá zvláda digitálnu transformáciu a prechod na čistou energiu, najmä pokiaľ ide o osoby so slabšími a strednými zručnosťami,
- **zabezpečovať obeh zručností** prostredníctvom voľného pohybu osôb v celej EÚ, čím sa uvoľní plný potenciál jednotného trhu,
- **lákať, rozvíjať a udržiavať** talenty.

Únia zručností bude vychádzať z opatrení už prijatých v rámci **európskeho vzdelávacieho priestoru**¹⁴, **Európskeho programu v oblasti zručností**¹⁵ a **európskeho výskumného priestoru**. To bude predstavovať základ spolupráce Komisie s aktérmi v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, zamestnanosti a trhu práce, so sociálnymi partnermi a s ďalšími zainteresovanými stranami s cieľom začleniť riadenie vzdelávania a zručností do únie zručností. Komisia plne uznáva primárnu úlohu členských štátov v tejto oblasti, ako sa stanovuje v článkoch 165 a 166 ZFEÚ, a pri vykonávaní týchto opatrení bude konať v rámci svojich právomocí.

A. Rozvíjanie životných zručností prostredníctvom pevného vzdelanostného základu

Prudký pokles **základných zručností** našich mladých ľudí vrátane digitálnych zručností je časovanou bombou v našich vzdelávacích systémoch, ako aj pre konkurencieschopnosť Európy. Prieskum PISA 2022 poukazuje na znepokojujúce trendy: 30 % 15-ročných ľudí v EÚ nemá minimálnu znalosť matematiky, zatiaľ čo približne 25 % má problémy s čítaním a prírodnými

¹⁴ Uznesenie o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave na obdobie 2021 – 2030 [Ú. v. EÚ C 497, 10.12.2021.](#)

¹⁵ Európsky program v oblasti zručností: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/european-skills-agenda_en?prefLang=sk.

vedami¹⁶. Približne 43 % ôsmakov zápasí so základnou digitálnou gramotnosťou, pričom sa potvrdzuje klesajúci trend¹⁷.

Pokiaľ ide o mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky, hoci je EÚ v priemere na dobrej ceste k dosiahnutiu cieľovej hodnoty na úrovni EÚ do roku 2030 menej ako 9 %, existuje vyššie riziko, že školskú dochádzku predčasne ukončia chlapci, mladí ľudia so zdravotným postihnutím a žiaci s migrantským pôvodom. Okrem toho, pokiaľ ide o podiel žiakov s nedostatočnými výsledkami, EÚ sa ešte viac odkláňa od cieľovej hodnoty na úrovni EÚ do roku 2030 15 % v porovnaní s hodnotením pred 10 rokmi. **Sociálno-ekonomické zázemie** je naďalej silným ukazovateľom výstupov vzdelávania, pričom riziko vážnej podvýkonnosti v základných zručnostiach pre znevýhodnených žiakov je o 6,1- krát vyššie v porovnaní s ich viac zvýhodnenými rovesníkmi¹⁸. V čítaní existujú **rodové rozdiely**, keďže existuje väčšia pravdepodobnosť, že medzi žiakmi s najlepšimi výsledkami vo všetkých krajinách EÚ budú dievčatá, a v prírodných vedách sa zaznamenáva o niečo častejšie podvýkonnosť u chlapcov. **Vo vidieckych oblastiach** možno pozorovať rozdiely v porovnaní s mestskými oblasťami, najmä pokiaľ ide o čítanie¹⁹ a digitálne zručnosti²⁰. Podiel mladých ľudí na vidieku s vysokoškolským vzdelaním je v porovnaní s mestskými oblasťami obmedzený²¹.

V dôsledku toho hrozí, že EÚ bude ešte viac zaostávať v globálnych technologických pretekoch, v rámci ktorých sa menia priemyselné odvetvia a spoločnosti podľa potrieb umelej inteligencie, automatizácie a kybernetickej bezpečnosti. V oblasti obrany, leteckého a kozmického priemyslu a technológií jadrovej syntézy sú pokročilé zručnosti v oblasti STEM nevyhnutné na zníženie závislosti od dodávateľov z krajín mimo EÚ i na rozvoj spôsobilostí novej generácie. V rokoch 2015 až 2022 však došlo k celkovému poklesu (–7 %) absolventov doktorandského štúdia v odboroch STEM, pričom klesol počet absolventov v oblasti prírodných vied, matematiky a štatistiky (–13,1 %) a v oblasti informačných a komunikačných technológií (–25,5 %) a rastie len v strojárstve, vo výrobe a v stavebníctve (+9,4 %).

Okrem toho podpora prístupov STEAM, ktoré integrujú vedu, technológiu, inžinierstvo, umenie a matematiku odstraňovaním disciplinárnych prekážok, podporuje tvorivé myslenie. Zamestnávateľia tento súbor zručností veľmi vyhľadávajú²². Uľahčuje aj digitálnu a finančnú gramotnosť tým, že študentov vybavuje zručnosťami potrebnými na pochopenie fungovania digitálnych a finančných systémov.

Zároveň je naliehavo potrebné riešiť **rodové rozdiely**, keďže ženy sú naďalej nedostatočne zastúpené v mnohých odboroch STEM, a to aj v strojárstve a počítačovej vede, zatiaľ čo muži sú

¹⁶ [The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU, An EU comparative analysis of the PISA 2022 results](#) [Dvojité výzvy rovnosti a excelentnosti v oblasti základných zručností v EÚ, porovnávacia analýza výsledkov prieskumu PISA 2022].

¹⁷ [International Computer and Information Literacy Study \(ICILS\) in Europe, 2023](#) [Medzinárodná štúdia počítačovej a informačnej gramotnosti (ICILS) v Európe, 2023].

¹⁸ [Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2024](#).

¹⁹ Ďalšie podrobnosti o školskom vzdelávaní vo vidieckych oblastiach sú uvedené v dokumente OECD z roku 2021, *Delivering quality education in rural communities* (Poskytovanie kvalitného vzdelávania vo vidieckych komunitách).

²⁰ Aj keď sa rozdiel v posledných rokoch znížil, stále je na úrovni 15 % (COM/2024/450 final).

²¹ Eurostat 2022.

²² Správa Svetového ekonomického fóra z roku 2023 o budúcnosti pracovných miest: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023>.

nedostatočne zastúpení v odvetviach, ako je zdravotníctvo, sociálna starostlivosť a učiteľské povolanie.

Je nevyhnutné, aby sa **učiteľské povolanie** stalo atraktívnejším a rodovo vyváženejším, aby sa riešil nedostatok učiteľov, najmä v oblasti STEM, a aby sa udržali talenty a zabezpečilo, že učitelia budú lepšie vybavení na riešenie školskej podvýkonnosti a technologických zmien. Napríklad len 40 % učiteľov je pripravených používať pri výučbe digitálne technológie. Zatiaľ čo 68 % tínedžerov už používa umelú inteligenciu, vzdelávacím systémom chýbajú potrebné rámce na účinné začlenenie umelej inteligencie do vzdelávania²³.

Rozvíjanie životných zručností vrátane mediálnej a digitálnej gramotnosti, kritického myslenia alebo základnej kybernetickej bezpečnosti je nevyhnutné pre celkovú **pripravenosť** Európy na krízy, a to aj z hľadiska odolnosti demokracie. V tejto súvislosti žiaci potrebujú aj silné základné a pokročilé zručnosti, najmä v oblasti STEM, ale aj občianske znalosti a kompetencie. Je potrebné zlepšiť pripravenosť na riziká v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy, aby sa zabezpečilo, že EÚ a jej členské štáty budú môcť fungovať za každých okolností a plniť si svoje kľúčové spoločenské úlohy.

Neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa, práca s mládežou, kultúrne iniciatívy, účasť na športe a dobrovoľníctvo môžu ľuďom takisto ponúknuť cenné príležitosti na rozvoj znalostí, zručností, postojov a správania, aby sa mohli rozvíjať a stať sa aktívnymi občanmi.

Kľúčové výsledky na úrovni EÚ, na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni

★ Rozvíjanie pevných základov prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy

- Zintenzívnenie podpory základnej gramotnosti, matematiky, vedy, digitálnych zručností a občianstva prostredníctvom **Akčného plánu pre základné zručnosti**. Vďaka pilotnému **programu na podporu základných zručností** bude Komisia spolupracovať so zainteresovanými členskými štátmi na rámci účinných intervenčných opatrení podporovaných z finančných prostriedkov EÚ pre deti a mladých ľudí, ktorí majú ťažkosti so získaním základných zručností. **Európska cena pre inovatívne školy** ocení školy, ktoré sú mimoriadne inovatívne pri zmene učebných plánov, pokiaľ ide o výučbu v oblasti STEM a občianskych zručností, a to aj prostredníctvom spolupráce s podnikmi a miestnymi orgánmi. Komisia navrhuje doplniť existujúcu cieľovú hodnotu v oblasti základných zručností takto: **Do roku 2030:**
 - **podiel podvýkonnosti, pokiaľ ide o gramotnosť, matematiku, prírodné vedy a digitálne zručnosti, by mal byť nižší ako 15 %, zatiaľ čo podiel najlepších výsledkov, pokiaľ ide o gramotnosť, matematiku a prírodné vedy, by mal byť aspoň 15 %.**
- Na základe preskúmania akčného plánu digitálneho vzdelávania Komisia predloží **plán pre budúcnosť digitálneho vzdelávania a zručností do roku 2030** s cieľom podporiť rovnaký prístup k digitálnemu vzdelávaniu pre všetkých. Prípravu na budúcnosť zabezpečí spoľahlivý ekosystém digitálneho vzdelávania EÚ, vďaka ktorému sa vytvoria dlhodobé partnerstvá s odvetvím EdTech a zabezpečia nezávisle vyvinuté európske riešenia. V iniciatíve týkajúcej sa **umelej inteligencie vo vzdelávaní a odbornej príprave** sa stanoví rámec gramotnosti v oblasti umelej inteligencie a podporí sa integrácia umelej inteligencie do poskytovania vzdelávania a odbornej prípravy. Takisto sa zameria na potrebu bezpečnosti na internete

²³

[Nadácia Vodafone 2025. AI In European Schools \(Umelá inteligencia v európskych školách\).](#)

a digitálnej pohody, na boj proti dezinformáciám a mylným informáciám a zároveň bude podporovať inovácie vo vzdelávaní. Rámec digitálnych kompetencií bude do konca roka 2025 aktualizovaný s cieľom zohľadniť nové vznikajúce technológie vrátane umelej inteligencie.

- Poskytovanie podpory prostredníctvom **strategického plánu vzdelávania v oblasti STEM** s cieľom zvrátiť trend klesajúcej výkonnosti, pokiaľ ide o zručnosti v oblasti STEM v škole, a prilákať viac študentov na cestu a kariéru v oblasti STEM. Hlavným cieľom tohto plánu je prilákať viac dievčat a žien na štúdium odborov STEM vrátane štúdia a kariéry v digitálnej oblasti. Komisia okrem toho navrhuje strategickú cieľovú hodnotu týkajúcu sa zápisu na štúdium v odboroch STEM: **Do roku 2030:**
 - **podiel študentov zapísaných v odboroch STEM v počiatočnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni by mal byť aspoň 45 %²⁴, pričom aspoň jeden zo štyroch študentov by mal byť ženského pohlavia²⁵,**
 - **podiel študentov zapísaných v odboroch STEM v terciárnom vzdelávaní by mal byť aspoň 32 %²⁶, pričom aspoň dvaja z piatich študentov by mali byť ženského pohlavia²⁷,**
 - **podiel študentov zapísaných v doktorandských programoch odboru informačných a komunikačných technológií by mal byť aspoň 5 %²⁸, pričom aspoň jeden z troch študentov by mal byť ženského pohlavia.**
- Riešenie atraktívnosti **učiteľskej a akademickej kariéry** prostredníctvom:
 - **programu EÚ pre učiteľov a školiteľov**, ktorý pomôže členským štátom riešiť nedostatok učiteľov, zlepšiť pracovné podmienky učiteľov a ich kariérne vyhliadky,
 - **európskeho rámca kompetencií pre akademických pracovníkov** vo vysokoškolskom vzdelávaní, ktorým sa dopĺňa existujúci európsky rámec kompetencií pre výskumných pracovníkov (ResearchComp). Na revalorizáciu pedagogických úloh v akademickej obci je potrebné viac uznávať inovačnú výučbu, rozvoj celoživotného vzdelávania a príležitostí na odbornú prípravu prostredníctvom mikrocertifikátov, vytvárania nadnárodných vzdelávacích príležitostí alebo budovania spolupráce so zamestnávateľmi²⁹.
- ★ **Vytváranie atraktívneho a inovatívneho systému odborného vzdelávania a prípravy (OVP)**

²⁴ Podiel študentov zapísaných v odboroch STEM v počiatočnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni v roku 2022 predstavoval 36,2 % (najnovšie dostupné údaje). Úroveň EÚ do roku 2030 má vychádzať z priemerného ročného nárastu približne o 1,1 percentuálneho bodu.

²⁵ Podiel žien zapísaných v odboroch STEM v počiatočnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni (z celkového počtu študentov zapísaných v odboroch STEM) v roku 2022 predstavoval 16,1 % (najnovšie dostupné údaje). Úroveň EÚ do roku 2030 má vychádzať z priemerného ročného nárastu približne o 1,1 percentuálneho bodu.

²⁶ Podiel študentov zapísaných v odboroch STEM v terciárnom vzdelávaní v roku 2022 predstavoval 27,1 % (najnovšie dostupné údaje). Cieľová hodnota EÚ do roku 2030 má vychádzať z priemerného ročného nárastu približne o 0,6 percentuálneho bodu.

²⁷ Podiel žien zapísaných v odboroch STEM v terciárnom vzdelávaní (z celkového počtu študentov zapísaných v odboroch STEM) v roku 2022 predstavoval 31,8 % (najnovšie dostupné údaje). Cieľová hodnota EÚ do roku 2030 má vychádzať z priemerného ročného nárastu približne o jeden percentuálny bod.

²⁸ Nárast oproti 3,7 % v roku 2022.

²⁹ [Odporúčanie Rady z 25. novembra 2024 týkajúce sa atraktívnej a udržateľnej kariéry vo vysokoškolskom vzdelávaní.](#)

Zvýšenie atraktívnosti, excelentnosti a inkluzívnosti OVP vďaka európskej stratégii pre OVP. Stratégia bude zameraná na úlohu OVP pri podpore konkurencieschopnosti a inovácie, hospodárskej, územnej a sociálnej súdržnosti a generačnej výmeny v EÚ riešením nedostatku zručností a nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, čím prispeje k zvýšeniu atraktívnosti, kvality a relevantnosti OVP pre pracovný trh a podporí mobilitu a internacionalizáciu. Okrem toho sa stratégia týka aj boja proti rodovým a iným stereotypom pri výbere študijného odboru a bude stavať na prínose OVP a jeho výsledkoch na trhu práce, aby sa odbornému vzdelávaniu a príprave ako vzdelávacej dráhe dostávalo rovnaké uznanie, ako to je pri vysokoškolskom vzdelávaní, a to aj v súvislosti so ženami.

★ Vytvorenie inkluzívneho systému vysokoškolského vzdelávania orientovaného na budúcnosť

- Predloženie iniciatívy na **zvýšenie dostupnosti vysokoškolského vzdelávania** pre širšiu škálu učiacich sa a vekových kategórií s cieľom uspokojiť rastúci dopyt po absolventoch vysokých škôl na trhu práce, čo je trend, ktorý by sa mal podľa prognóz prudko zvýrazniť v súvislosti s pracovnými miestami v budúcnosti, a s cieľom propagovať podporné služby pre dobré podmienky pre študentov a poskytovať im cieleňú podporu, aby mohli uspieť. Iniciatíva bude podporovať inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a ich zamestnancov pri implementácii zásad, usmernení a ukazovateľov týkajúcich sa širšieho prístupu a sociálneho rozmeru vysokoškolského vzdelávania, ktoré boli prijaté v rámci bolonského procesu v roku 2024.
- Podpora **vzdelávania v oblasti podnikania** na všetkých úrovniach prostredníctvom špecializovanejších modulov, vrátane cezhraničných, na univerzitách v spolupráci s ich inovačným ekosystémom. Študentom to pomáha budovať zručnosti a zmysľanie potrebné na zakladanie podnikov a vytváranie pracovných miest.

Kľúčové výsledky

Akčný plán pre základné zručnosti [1. štvrťrok 2025]

Program na podporu základných zručností (pilotný projekt) [2026]

Plán pre budúcnosť digitálneho vzdelávania a zručností do roku 2030 [4. štvrťrok 2025]

Iniciatíva týkajúca sa umelej inteligencie vo vzdelávaní [2026]

Strategický plán vzdelávania v oblasti STEM [1. štvrťrok 2025]

Program EÚ pre učiteľov a školiteľov [2026]

Európsky rámec kompetencií pre akademických pracovníkov [2026]

Európska stratégia pre odborné vzdelávanie a prípravu (OVP) [2026]

Zvyšovanie dostupnosti vysokoškolského vzdelávania [2027]

Stratégia pre medzigeneračnú spravodlivosť [1. štvrťrok 2026]

B. Zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia s cieľom zabezpečiť zručnosti orientované na budúcnosť

Tempo a rozsah prebiehajúcich transformácií sú bezprecedentné. Zručnosti vždy boli jednou z konkurenčných výhod Európy. Zabezpečenie správnych nástrojov na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu – pohotovo a účinne – pomôže európskym podnikom a zamestnávateľom, aby boli konkurencieschopní, uľahčí prechody zo zamestnania do zamestnania a zabezpečí, aby sa na nikoho nezabudlo.

Zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia sú spoločnou zodpovednosťou. Svoju úlohu zohrávajú verejné orgány na úrovni EÚ, na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, ale aj podniky, sociálni partneri, poskytovatelia vzdelávania a odbornej prípravy, organizácie občianskej spoločnosti, miestne komunity a jednotlivci.

Prognózy trhu práce v budúcnosti posilňujú naliehavosť opatrení na zabezpečenie zručností, ktoré Európa potrebuje. Komisia už identifikovala 42 povolání s nedostatkom pracovnej sily v celej EÚ. Najväčší nedostatok je v stavebníctve, doprave, niektorých zdravotníckych povolaniach, ako sú zdravotné sestry a špecializovaní lekári a formálne opatrujúce osoby³⁰. S umelou inteligenciou, robotikou, procesmi založenými na údajoch a priemyselnými odvetvami potrebnými na prechod na čistú energiu sa pravdepodobne tieto nedostatky ešte zvýšia³¹.

Účasť na vzdelávaní dospelých je naďalej nedostatočná, keďže len 39,5 % dospelých sa každoročne zúčastňuje na odbornej príprave³², čo je výrazne pod hlavnou cieľovou hodnotou EÚ 60 % do roku 2030. Nízkokvalifikovaní dospelí, ktorí najviac potrebujú odbornú prípravu, sa na nej zúčastňujú ešte menej. Miery účasti sú v priemere nižšie aj v menej rozvinutých regiónoch a v prechodných regiónoch. Ženy a zraniteľné skupiny, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, čelia ďalším prekážkam, ktoré im bránia v účasti na odbornej príprave. V tejto súvislosti sa plánom pre práva žien budú podporovať rovnaké príležitosti a prístup k zvyšovaniu úrovne zručností a rekvalifikácii.

Musíme posilniť postavenie starších občanov, ktorí sú ochotní zostať na trhu práce. Okrem toho by sa mali podporovať politické iniciatívy, ktoré sú vzájomne prospešné pre viaceré generácie. Viacgeneračné pracoviská vyhovujú viacerým potrebám, investujú do obojsmerného prenosu znalostí a zručností medzi mladými a staršími občanmi a sú v konečnom dôsledku prospešné pre spoločnosť ako celok.

Veľkú časť zvyšovania úrovne zručností tvorí odborná príprava na pracovisku, ktorú poskytujú zamestnávatelia. V roku 2020 ponúкло odbornú prípravu 67,4 % spoločností, účasť sa však v jednotlivých odvetviach, priemyselných sektoroch a krajinách výrazne líši. Verejné služby zamestnanosti nedostatočne uspokojujú potreby odbornej prípravy dospelých, pokiaľ ide o rekvalifikáciu z dôvodu meniacich sa povolání alebo odvetví.

³⁰ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje okruh talentov EÚ [COM(2023) 716].

³¹ Pracovná sila v oblasti energetiky sa bude musieť do roku 2030 zvýšiť o 50 %, aby sa mohli zaviesť technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov, sietí a energetickej efektívnosti.

³² Informácie o údajoch v oblasti OVP: vývoj v oblasti odborného vzdelávania a prípravy a vzdelávania dospelých v Európskej únii, Cedefop: <https://www.cedefop.europa.eu/en/data-insights/what-happening-vocational-education-and-training-and-adult-learning-european-union>.

Jednou z hlavných prekážok odbornej prípravy nízkokvalifikovaných dospelých je nedostatočná motivácia³³. Negatívne skúsenosti so školským vzdelávaním môžu mať „stigmatizujúci účinok“. Sú potrebné alternatívne prístupy zahŕňajúce širší súbor aktérov s cieľom stimulovať dospelých, aby sa zapájali do vzdelávacích činností v prostredí, ktoré poznajú, alebo v novom prostredí.

Sociálny dialóg na všetkých úrovniach – európskej, vnútroštátnej a miestnej – je kľúčom k formovaniu rozvoja zručností prostredníctvom kolektívneho vyjednávania, riadenia fondov odbornej prípravy a rozvoja, poradenských služieb a zosúladovania pracovných miest so zručnosťami. Bude sa to ďalej podporovať.

Kľúčové výsledky na úrovni verejného sektora na úrovni EÚ, na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni

★ Zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia dospelých

- **Pokračovanie v podpore zavádzania individuálnych vzdelávacích účtov**³⁴ s cieľom umožniť všetkým ľuďom zvyšovať si úroveň zručností a rekvalifikovať sa bez ohľadu na ich postavenie v zamestnaní. Individuálne vzdelávacie účty môžu pomôcť ľuďom zasiahnutým transformáciou získať zručnosti potrebné na prechod do nových povolání. Mnohé členské štáty takéto systémy testujú, ale v nadchádzajúcich rokoch bude potrebné ďalšie zavádzanie, hodnotenie a konsolidácia.
- **Rozšírenie využívania mikrocertifikátov** ako flexibilných vzdelávacích riešení v súlade s európskym prístupom³⁵ s cieľom zabezpečiť, aby boli dôveryhodné, zrozumiteľné, vydávané digitálne a porovnateľné vo všetkých odvetviach a krajinách. To si bude vyžadovať aktívne zapojenie všetkých typov poskytovateľov mikrocertifikátov, najmä súkromných poskytovateľov odbornej prípravy, popri inštitúciách vzdelávania a odbornej prípravy. V relevantných prípadoch by mikrocertifikáty mali byť prepojené s vnútroštátnymi kvalifikačnými rámcami a európskym kvalifikačným rámcem. Usmernenia k nástrojom zabezpečovania kvality posilnia dôveru a využívanie mikrocertifikátov v náborových procesoch. Cieľom je takisto zvýšiť počet spoločných mikrocertifikátov vydávaných centrami excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy, alianciami európskych univerzít a akadémiami zručností EÚ a zvýšiť ich využitie podnikmi pri náboře pracovníkov a kariérom postupe so zameraním najmä na strategické odvetvia.
- **Podpora činností partnerského učenia pre členské štáty v oblasti inovačných komunitných vzdelávacích priestorov** s cieľom zapojiť a motivovať dospelých s nízkou úrovňou základných zručností, aby si zvyšovali úroveň zručností, pričom dané priestory by mali fungovať v prostredí, v ktorom sa títo dospelí cítia istejšie. Povzbudzovanie členských štátov, aby spolupracovali s verejnými službami zamestnanosti a so sociálnymi službami s cieľom podporovať dospelých pri zlepšovaní ich základných zručností a podľa potreby ich aktivovať. V tejto súvislosti by sa mohli testovať medzigeneračné prístupy.
- Vypracovanie a **zavedenie** pilotného projektu **záruky získania zručností** s cieľom zabezpečiť, aby pracovníci v odvetviach, ktoré prechádzajú reštrukturalizáciou alebo ktorým hrozí nezamestnanosť, mali možnosť ďalej rozvíjať svoju kariéru v iných odvetviach a/alebo

³³ Nedostatočná motivácia dospelých bola opakujúcim sa problémom, ktorý identifikovali všetky členské štáty počas Európskeho roka zručností.

³⁴ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa individuálnych vzdelávacích účtov (2022/C 243/03).

³⁵ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa európskeho prístupu k mikrocertifikátom pre celoživotné vzdelávanie a zamestnateľnosť (2022/C 243/02).

spoločnostiach. Záruka získania zručností podporí ich vyhliadky na zamestnanie a istotu zamestnania vďaka podpore zvyšovania ich úrovne zručností a rekvalifikácie v súlade s príslušnými vnútroštátnymi, regionálnymi a/alebo odvetvovými stratégiami transformácie.

- Posúdenie, či je v rámci preskúmania všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách³⁶ potrebné aktualizovať **pravidlá štátnej pomoci uplatniteľné na odbornú prípravu**, aby poskytovali lepšie stimuly pre priemysel vrátane sociálneho hospodárstva, aby investovali do zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie pracovníkov v záujme spravodlivej transformácie.

★ **Využívanie verejno-súkromných partnerstiev a podpora spolupráce v strategických odvetviach**

- **Posilnenie a zefektívnenie Paktu o zručnostiach** s cieľom podporiť strategické odvetvia pri zvyšovaní úrovne zručností a rekvalifikácii pracovníkov, a to aj prostredníctvom rozsiahlych partnerstiev v súlade s Kompasom konkurencieschopnosti, Dohodou o čistom priemysle a budúcou stratégiou únie pripravenosti. Posilnením rozsiahlych partnerstiev sa podporí rozvoj riešení špecifických pre jednotlivé odvetvia³⁷. Posilnený pakt bude riešiť fragmentáciu iniciatív a zlepšiť prepojenia medzi nimi, ide napríklad o akadémiu zručností EÚ, Európske združenie učňovskej prípravy, centrá excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy a aliancie európskych univerzít. Zlepšia sa medziodvetvové synergie medzi členmi paktu, spoločné využívanie poznatkov a zdrojov v celom hodnotovom reťazci (napr. informovanosť v oblasti zručností, profily povolání, učebné plány, moduly odbornej prípravy). Členovia paktu sa zaviazali, že do roku 2030 zvýšia úroveň zručností 25 miliónov pracovníkov. Komisia členov paktu vyzýva, aby svoj záväzok aspoň zdvojnásobili.
- **Preskúmanie a zavedenie cielených akadémií zručností EÚ** Preskúmajú sa existujúce akadémie vrátane akadémií emisne neutrálneho priemyslu s cieľom posúdiť faktory úspechu. Na základe tejto analýzy sa zavedie cieľový počet akadémií, ktoré budú vychádzať z najúspešnejších modelov s cieľom zabezpečiť zručnosti, ktoré priemysel potrebuje na zelenú a digitálnu transformáciu a v súvislosti s Dohodou o čistom priemysle. Mali by sa zameriavať na strategické odvetvia, ako je obrana, automobilový priemysel, obehové hospodárstvo, veterná energia, siete, potraviny, digitálne oblasti, ako je umelá inteligencia, kvantové technológie, virtuálne svety a polovodiče. Komisia v júni 2025 spustí priemyselno-akademickú sieť akadémií zručností v oblasti kybernetickej bezpečnosti a podporí kybernetické kampusy pre kyberneticko-bezpečnostné zručnosti v rôznych členských štátoch a regiónoch. Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) do roku 2028 vybaví jeden milión učiacich sa zručnosťami potrebnými v strategických odvetviach v spolupráci s podnikmi, pričom osobitnú pozornosť bude venovať rodovo vyváženému zastúpeniu.
- Pilotné akcie, a to aj prostredníctvom programu Erasmus+, programu Digitálna Európa a EIT, na vytvorenie **nadnárodných partnerstiev medzi univerzitami a podnikmi** s cieľom

³⁶ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy, v znení zmien <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:02014R0651-20230701>.

³⁷ Rozsiahle partnerstvá existujú v týchto odvetviach: letecký a kozmický priemysel a obrana, agropotravinárstvo, stavebníctvo, kreatívny a kultúrny priemysel, digitálne a energeticky náročné priemyselné odvetvia, zdravotníctvo, elektronika, mobilita – doprava – automobilizmus, proximitné a sociálne hospodárstvo, energia z obnoviteľných zdrojov, maloobchod, textilné odvetvie a ekosystémy cestovného ruchu.

vyškoliť ľudí pre odvetvia s vážnymi nedostatkami zručností. Takéto partnerstvá by mohli napríklad podporovať špecializované spoločné programy alebo spoločne vypracúvať mikrocertifikáty a podporovať podnikanie a mentorstvo pre startupy a scaleupy. V stratégii EÚ pre startupy a scaleupy sa stanovujú dodatočné opatrenia s cieľom pomôcť startupom a scaleupom udržať si a prilákať talenty, ktoré potrebujú na začatie svojej činnosti a rast v EÚ.

- Rozšírenie **Európskeho združenia učňovskej prípravy** tak, aby do roku 2030 dosiahlo 700 príslušov vrátane neaktívnych osôb a učňovskej prípravy pre dospelých, ktorí si chcú zvýšiť úroveň svojich zručností a rekvalifikovať sa.

Kľúčové výsledky

Záruka získania zručností pre pracovníkov (pilotný projekt) [2025]

Zavedenie cielených akadémií zručností EÚ po preskúmaní existujúcich akadémií [2026]

Nadnárodné partnerstvá medzi univerzitami a podnikmi pre odvetvia s vážnym nedostatkom zručností (pilotný projekt) [2026]

C. Zabezpečenie obehu zručností a ich pridelovanie na uvoľnenie plného potenciálu jednotného trhu

Jednotný trh poskytuje jedinečný rámec pre „obeh“ – voľný pohyb osôb – s ich zručnosťami. EÚ vypracovala právne predpisy týkajúce sa voľného pohybu regulovaných povolání, ako aj niekoľko nástrojov transparentnosti a trhu práce, ako je európsky kvalifikačný rámec (EKR), Europass, ESCO³⁸, EURES³⁹. Okrem toho bol v rámci bolonského procesu vyvinutý Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov pre postsekundárne vzdelávanie.

Prekážky však naďalej bránia plynulej prenosnosti a uznávaniu zručností a kvalifikácií ľudí. Únia zručnosťami uľahčí potvrdzovanie zručností a uznávanie kvalifikácií a posilní nadnárodnú spoluprácu, čím podporí vyváženú cezhraničnú mobilitu a voľný pohyb vedomostí a zručností. Tým sa zvýši súlad medzi súborom zručností osôb a pracovnými miestami, ktoré obsadzujú pri sťahovaní v rámci EÚ, čím sa zníži únik mozgov a obmedzia tendencie vyludňovania v regiónoch, ktorým hrozí demografický pokles.

Únia zručnosťami bude na základe spolupráce s členskými štátmi pracujúcimi na zavedení európskeho diplomu uznávaného všetkými členskými štátmi ponúkať najkvalitnejšie vzdelávanie a odbornú prípravu, pričom spojí zdroje prostredníctvom nadnárodnej a transdisciplinárnej spolupráce podporovanej programom Erasmus+.

Kľúčové výsledky na úrovni EÚ, na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni

★ Uľahčovanie prenosnosti zručností a kvalifikácií

- Vypracovanie **iniciatívy na zaistenie prenosnosti zručností** s cieľom otvoriť viac príležitostí pre pracovníkov a podniky na plné využitie potenciálu jednotného trhu. Po prvé, preskúmanie potreby potenciálneho **legislatívneho návrhu** na riešenie prekážok mobility pracovníkov, a to aj v neregulovaných povolaniach. Mohlo by to vychádzať z existujúcich nástrojov transparentnosti, ktorých cieľom je zabezpečiť porozumenie, porovnateľnosť, dôveru

³⁸ Európska klasifikácia zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolání.

³⁹ Európske služby zamestnanosti.

a akceptovanie zručností a kvalifikácií vo všetkých členských štátoch. Takisto by sa tým mohlo podporiť využívanie spoločných európskych formátov interoperabilných digitálnych certifikátov, aby sa umožnilo pochopenie a akceptovanie zručností a kvalifikácií. Po druhé, Komisia na základe správy o vykonávaní smernice o uznávaní odborných kvalifikácií zváži opatrenia na ďalšie uľahčenie, rozšírenie a modernizáciu postupov uznávania v prípade regulovaných povolání, najmä využitím digitálnych nástrojov. Po tretie, bude zahrnuté aj preskúmanie, či treba navrhnúť spoločné pravidlá pre jednoduchšie postupy pri uznávaní a potvrdzovaní kvalifikácií a zručností štátnych príslušníkov tretích krajín.

- Vytvorenie **spoločného európskeho rámca pre automatické uznávanie kvalifikácií získaných v rámci štúdia a študijných pobytov v zahraničí** v školách, odbornom vzdelávaní a príprave a vo vysokoškolskom vzdelávaní. Preskúmanie možnosti **pristúpenia EÚ k Dohovoru o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania v európskom regióne** („lisabonský dohovor o uznávaní“)⁴⁰. Cieľom bude znížiť neistotu študentov zapojených do mobility, pokiaľ ide o uznanie ich kvalifikácií a vzdelávacích výstupov, a vyhnúť sa zdĺhavým a nepredvídateľným administratívnym postupom. Vytvorí sa tak rovnaké podmienky pre všetkých študentov nezávisle od ich oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a krajiny pôvodu.

★ **Európska kvalifikácia orientovaná na budúcnosť**

- **Uľahčenie rozvoja inovačných spoločných európskych študijných programov**, napríklad aj v **disciplínach pre strategické odvetvia** a kľúčové technologické domény, ako napr. umelá inteligencia, kvantové technológie, polovodiče, dáta alebo kybernetická bezpečnosť, potenciálne prostredníctvom **európskeho diplomu/značky**⁴¹ na základe spoločne dohodnutých kritérií. Táto iniciatíva podporí zručnosti orientované na budúcnosť a spojí odborné znalosti a znalosti inštitúcií vysokoškolského vzdelávania v celej EÚ nad rámec toho, čo môžu ponúknuť jednotlivé inštitúcie.
- **Uľahčenie mobility učiacich sa v odbornom vzdelávaní a príprave a pracovníkov** začatím práce na vývoji potenciálneho **európskeho diplomu/značky OVP**. Diplom by sa mohol vzťahovať na počiatočné odborné vzdelávanie a prípravu na vyššej sekundárnej a postsekundárnej úrovni. Pilotný projekt s podporou programu Erasmus+ zapojí členské štáty a poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy do testovania takéhoto európskeho diplomu/značky OVP v rokoch 2025 – 2026.

★ **Prehĺbená nadnárodná spolupráca s cieľom zabezpečiť zručnosti a kompetencie orientované na budúcnosť**

- Preskúmanie vytvorenia vhodného **európskeho právneho štatútu pre aliancie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania**; a **investičného plánu pre aliancie európskych univerzít** s cieľom zabezpečiť udržateľnú spoluprácu a financovanie, združovať zdroje a posilňovať partnerstvá s podnikmi a výskumnými pracoviskami v rámci ich inovačného ekosystému.
- Posilnenie nadnárodnej spolupráce v rámci **centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy** a príspevok k vnútroštátnym reformám odborného vzdelávania a prípravy

⁴⁰ [CETS 165 – Dohovor o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania v európskom regióne.](#)

⁴¹ [Oznámenie Komisie o koncepcii európskeho diplomu.](#)

prostredníctvom verejno-súkromných partnerstiev. Pokračovanie v podpore vytvárania centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy v rokoch 2026 – 2029 na základe hodnotenia.

- Spustenie pilotného projektu **európskych aliancií škôl** v roku 2026 s cieľom zvýšiť mobilitu žiakov a učiteľov, cezhraničnú spoluprácu medzi školami a školskými orgánmi a inovácie. Aliencie budú slúžiť ako testovacie prostredie pre inovačné vyučovacie metódy, učebné plány a rámce kompetencií, najmä pre základné zručnosti. Aliencie budú podporovať zúčastnené školy, aby sa stali vzdelávacími organizáciami pre účinnú výučbu základných zručností, a to aj v spolupráci s miestnymi orgánmi.

★ Podpora mobility pre všetkých študentov

- Posilnenie programu **Erasmus+**, aby bol inkluzívnejší a dostupnejší pre všetkých, pričom sa osobitná pozornosť bude venovať študentom s nedostatkom príležitostí – vrátane v rámci odborného vzdelávania a prípravy. Väčší dosah prinesie väčší priestor na rozvoj zručností, a tým rozhodnejšie prispeje k budovaniu odolnej, konkurencieschopnej a súdržnej Európy.

Kľúčové výsledky

Iniciatíva na zaistenie prenosnosti zručností [2026]

Spoločný európsky rámec pre automatické uznávanie kvalifikácií získaných v rámci štúdia a študijných pobytov v zahraničí v školách, odbornom vzdelávaní a príprave a vo vysokoškolskom vzdelávaní [2027]

Spustenie inovačných spoločných európskych študijných programov s európskym diplomom/značkou [2026]

Právny štatút aliancií európskych univerzít [2027]

Pilotný projekt európskeho diplomu OVP [2025 – 2026]

Pilotné európske aliancie škôl [2026]

D. Prilákanie a udržanie zručností z tretích krajín s cieľom riešiť nedostatok zručností a rozvíjanie špičkových talentov v Európe

Očakáva sa, že počet obyvateľov Európy v produktívnom veku sa do roku 2050 každoročne zníži o jeden milión dospelých. Je potrebné vyvinúť úsilie na podporu účasti čo najväčšieho počtu ľudí v produktívnom veku na trhu práce, odstrániť pretrvávajúce prekážky a osloviť skupiny s nedostatkom príležitostí. Aj v takom prípade však klesajúca demografia znamená, že obyvateľstvo EÚ nebude stačiť na riešenie nedostatku pracovnej sily a na optimalizáciu inovačného potenciálu EÚ. Postupná integrácia kandidátskych krajín do častí jednotného trhu posilní konkurencieschopnosť hospodárstva EÚ v dnešnej tvrdej celosvetovej konkurencii. Strategická podpora vzdelávania a odbornej prípravy v partnerských krajinách ako súčasť stratégie Global Gateway má transformačný vplyv a umožňuje stimulovať udržateľnosť a zároveň prispieva k zvyšovaniu konkurencieschopnosti európskych spoločností, najmä v krajinách, v ktorých sa investuje.

Okrem opatrení na aktiváciu a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily EÚ sa EÚ musí stať globálnym magnetom pre talenty, aby ich prilákala aj udržala. Aby si Európa udržala a posilnila svoje postavenie vo vzdelávaní, výskume a inováciách, musí zvýšiť svoju príťažlivosť pre

špičkových výskumných pracovníkov, akademických pracovníkov a študentov na celom svete a pre odborníkov v strategických oblastiach, ako sú napríklad tie, ktoré súvisia s ďalšou vlnou hraničných technológií. Schopnosť EÚ konkurovať v celosvetovom meradle závisí nielen od udržania domácich talentov, ale aj od aktívneho získavania talentov z krajín mimo Európy. Tým, že EÚ ponúka prvotriednu vzdelávaciu a výskumnú infraštruktúru, konkurencieschopné kariérne vyhliadky a priaznivé regulačné a finančné prostredie, môže sa stať vybranou destináciou najbystrejších mozgov. Granty Európskej rady pre výskum v oblasti výskumu na hraniciach poznania môžu pomôcť prilákať a udržať v EÚ brilantných výskumných pracovníkov z celého sveta, a to poskytovaním dlhodobého a flexibilného financovania výskumu na hraniciach poznania v Európe.

Túto ambíciu bude sprevádzať rovnaká pozornosť venovaná zabezpečeniu prístupu ku kvalitným pracovným miestam a ich poskytovaniu, najmä v odvetviach, v ktorých sú pracovníci vystavení vyššiemu riziku nespravodlivých, nezdravých a nebezpečných pracovných podmienok. Riadne presadzovanie pravidiel v oblasti mobility pracovnej sily, a to aj s podporou Európskeho orgánu práce (ELA), je mimoriadne dôležité na vybudovanie dobre fungujúceho jednotného trhu a týka sa všetkých pracovníkov vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín, a to najmä v kontexte vysielania pracovníkov a dlhých a zložitých subdodávateľských reťazcov.

Štátni príslušníci tretích krajín s oprávneným pobytom v EÚ by mali byť podporovaní pri ich integrácii, mali by mať možnosť naplno využiť svoj talent a mali by mať zabezpečené dobré pracovné podmienky. Mala by sa posilniť aj spolupráca s partnerskými krajinami v oblasti medzinárodnej mobility pracovnej sily a rozvoja zručností.

Únia zručností zabezpečí, že Európa zaujme vedúce postavenie v globálnej atraktivnosti pre talenty v oblasti inovácií a podporí rozmanitosť a začlenenie, pričom zohľadní potrebu posúdiť bezpečnostné dôsledky pre strategické odvetvia, ako je kybernetická bezpečnosť, letectvo a obrana.

Kľúčové výsledky na úrovni EÚ, na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni

★ Európsky rámec na priťahovanie talentov

- Po prijatí spoluzákonodarcami vytvorenie **okruhu talentov EÚ**, ktorý bude **celoúnijskou platformou na uľahčovanie medzinárodného náboru** uchádzačov o zamestnanie z tretích krajín s pobytom mimo EÚ a so zručnosťami potrebnými na prácu v povolaniach s nedostatkom pracovnej sily v celej EÚ **na všetkých úrovniach zručností**.
- **Zatraktívnenie Európy pre najlepších výskumných pracovníkov z celého sveta** prostredníctvom predchádzania úniku mozgov z EÚ a jeho obmedzenia v prípade európskych aj medzinárodných výskumných pracovníkov:
 - **Ponúkaním vynikajúcich vedeckých pracovných podmienok, podmienok zamestnania a kariérnych vyhliadok**, konkrétne zameraním sa na riešenie neistoty na začiatku vedeckej kariéry prostredníctvom akcie Marie Curie-Skłodowskej „**MSCA Choose Europe**“ (Akcia Marie Curie-Skłodowskej Vyberte si Európu). V roku 2025 sa začne pilotný projekt. Uchádzači budú môcť prepojiť granty v rámci uvedenej akcie so súťažami, ktoré po skončení projektu povedú k dlhodobým pozíciám na univerzitách a vo výskumných inštitúciách.

- Podporou vykonávania **nového rámca pre kariéry vo výskume**⁴² a Európskej charty výskumných pracovníkov, čo je obzvlášť dôležité pre udržanie výskumných pracovníkov v Európe a pre opätovné prilákanie vedeckej diaspóry.
- **Zatraktívnenie európskych systémov vzdelávania a odbornej prípravy pre brilantných študentov.**
 - Komisia navrhuje novú cieľovú hodnotu: **Do roku 2030 by mal byť ročný počet študentov z krajín mimo EÚ, ktorí prichádzajú študovať a získať titul na terciárnom stupni v EÚ, aspoň 350 000**⁴³.
 - Vytvorenie pilotného projektu v oblasti **virtuálnych študijných veľtrhov**, najmä o odboroch STEM a ďalších strategických disciplínach, a organizovanie fyzických propagačných činností v rámci projektu „**Študuj v Európe**“ s cieľom prilákať študentov z popredných inštitúcií v tretích krajinách, aby študovali v Európe v kľúčových odboroch, a to so stimulom **štipendií Erasmus Mundus a programu Digitálna Európa a aliancií európskych univerzít**.
- **Uľahčovanie prilákania a integrácie kvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín.**
 - Komisia neskôr v tomto roku predloží **vízovú stratégiu**, ktorá bude zahŕňať opatrenia na **podporu príchodu špičkových študentov, výskumných pracovníkov a vyškolených pracovníkov z tretích krajín**, napríklad prostredníctvom lepšieho vykonávania smernice o študentoch a výskumných pracovníkoch⁴⁴ a smernice o modrej karte. Je potrebná aj silnejšia podpora členských štátov a ich konzulátov, aby sa zabezpečilo včasné vydávanie dlhodobých víz a povolení na pobyt. Financovanie zo strany EÚ uľahčí lepšiu koordináciu medzi migračnými a vzdelávacími orgánmi.
 - Kľúčovým faktorom na prilákanie talentov je vytvorenie správnych podmienok v Európe na ich integráciu a podporu rodinného života. Komisia neskôr v tomto roku posúdi **akčný plán EÚ pre integráciu a začlenenie** a preskúma spôsoby lepšej podpory opatrení v oblasti integrácie a zlúčenia rodiny, najmä v prípade kvalifikovaných pracovníkov a výskumných pracovníkov.
 - „Náborové školiace programy“ majú zásadný význam pre riešenie potrieb pracovnej sily v Európe a prispievajú k rozvoju zručností partnerských krajín. Takéto programy sa vyvíjajú v rámci **partnerstiev zameraných na talenty** a mali by sa ďalej rozvíjať v rámci **viacúčelových kancelárií pre legálne možnosti** zriadených spoločne so zainteresovanými členskými štátmi s cieľom poskytovať dodatočnú podporu zamestnávateľom pri hľadaní zručností, ktoré potrebujú, najmä v odvetviach spoločného záujmu, ako je stavebníctvo, starostlivosť, IKT, doprava, biohospodárstvo, cestovný ruch, poľnohospodárstvo alebo

⁴² Návrh odporúčania Rady o politickom programe európskeho výskumného priestoru (2025 – 2027).

⁴³ Cieľová hodnota na úrovni EÚ do roku 2030 sa týka počtu prichádzajúcich absolventov mobilného terciárneho vzdelávania z krajín mimo EÚ. V roku 2022 bol tento počet (podľa najnovších dostupných údajov) 248 827, čo znamená, že cieľová hodnota na úrovni EÚ stanovená do roku 2030 si vyžaduje zvýšenie do roku 2030 o približne 41 %. V lineárnej prognóze sa predpokladá, že do roku 2030 to bude približne 328 000 osôb, čo znamená, že cieľová hodnota na úrovni EÚ do roku 2030 si vyžaduje zlepšenie približne o 7 % v porovnaní s lineárnym vývojom.

⁴⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/801 z 11. mája 2016 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair (prepracované znenie).

kultúra. Takéto programy by mali byť založené na verejno-súkromnom partnerstve a mali by byť vzájomne prospešné tak pre EÚ, ako aj pre partnerské krajiny. Nadchádzajúci Nový pakt pre Stredozemie ponúka v tejto súvislosti osobitné príležitosti.

Kľúčové výsledky

Spustenie IT platformy pre okruh talentov EÚ

Pilotný projekt akcie Marie Curie-Skłodowskej „MSCA Choose Europe“ [4. štvrťrok 2025]

Nová vízová stratégia [4. štvrťrok 2025]

Spustenie viacúčelových kancelárií pre legálne možnosti [2026]

4. Investovanie do vzdelávania a zručností – mobilizácia verejných a súkromných investícií

Vzdelávanie a zručnosti predstavujú investíciu – a nie náklad – s mnohonásobným ziskom. Okrem toho, že investície do vzdelaného obyvateľstva a pracovnej sily umožňujú ľuďom získať prístup ku kvalitným pracovným miestam a udržať si ich, sú to aj investície do konkurencieschopnosti a pripravenosti EÚ, posilneného hospodárskeho a inkluzívneho rastu a odolnosti, sociálnej a územnej súdržnosti a v konečnom dôsledku do posilnenia európskeho sociálneho modelu a ochrany európskych hodnôt a demokracie.

V súčasnom sedemročnom rozpočte (2021 – 2027) sa pridelujú investície do vzdelávania a zručností prostredníctvom programov, ako je Európsky sociálny fond plus (ESF+), ktorý podporuje zručnosti 42 miliardami EUR, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (67,7 miliardy EUR na investície do ľudského kapitálu a infraštruktúry), Európsky fond regionálneho rozvoja (8,7 miliardy EUR), Erasmus+ (26,1 miliardy EUR), Fond na spravodlivú transformáciu (2,3 miliardy EUR) a InvestEU (s pákovým efektom viac ako jedna miliarda EUR). Je dôležité, aby členské štáty využili preskúmanie programov politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 v polovici ich trvania na posilnenie svojich investícií do vzdelávania a zručností, čím sa podporia ambiciózne reformy na realizáciu únie zručností.

Budúce financovanie zo strany EÚ bude naďalej podporovať investície do vzdelávania a zručností na úrovni EÚ. Využitím najlepších postupov, pilotných projektov a skúseností získaných na úrovni EÚ spolu so zlepšenou koordináciou s prioritami európskej politiky budeme maximalizovať pridanú hodnotu investícií v odvetviach, ktoré sú rozhodujúce pre európsku konkurencieschopnosť.

Rozpočet EÚ je však len jednou časťou mozaiky. Vzhľadom na rozsah tejto výzvy a prínos z hľadiska konkurencieschopnosti, prosperity a odolnosti je nevyhnutné využívať finančné prostriedky a iniciatívy nad rámec fondov EÚ vo verejnom aj súkromnom sektore.

V roku 2022 predstavovali výdavky verejnej správy na všetky úrovne vzdelávania 4,7 % HDP (priemer EÚ). 0,1 % HDP sa vynaložilo na vzdelávanie dospelých.

Členské štáty a súkromný sektor musia viac investovať do vzdelávania, odbornej prípravy, zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie.

Kľúčové výsledky na úrovni EÚ, na vnútroštátnej a regionálnej úrovni a v súkromnom sektore

- Využívanie možností v rámci **Programu InvestEU** v plnej miere a spustenie novej spoločnej **platformy „EÚ investuje do talentov“** v spolupráci so skupinou Európskej investičnej banky, ktorá je otvorená pre všetky medzinárodné finančné inštitúcie a národné podporné banky a ktorá zahŕňa kombinovanie finančných prostriedkov EÚ a úverov od hlavných investorov s cieľom podporiť investície na všetkých úrovniach vzdelávania v Európe spolu so zvyšovaním financovania a dosahu. V rámci platformy – **koordinovanie iniciatív súkromného sektora a podpora investícií súkromného sektora** do odbornej prípravy, zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie v kľúčových priemyselných ekosystémoch posilnením Paktu o zručnostiach a akadémií zručností EÚ, ako aj nadväzovaním nadnárodných partnerstiev medzi univerzitami a podnikmi. Centrá excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy a aliancie európskych univerzít sú takisto vynikajúcimi nástrojmi na stimuláciu investícií súkromného sektora do rozvoja zručností orientovaných na budúcnosť.
- **Nabádanie členských štátov, aby využili novozavedenú možnosť rozšíreného postupu úprav** v revidovanom rámci správy hospodárskych záležitostí s cieľom zahrnúť reformy podporujúce rast a investície do vzdelávania, odbornej prípravy, zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie, ktoré prispievajú k zvýšeniu produktivity a účasti na trhu práce.
- **Pokračovanie v práci na sociálnych investíciách a jej posilňovaní**, a to aj s centrom sociálnych investícií⁴⁵, podporou vzájomného učenia, ako aj technickej podpory pre členské štáty pri vykonávaní reforiem a investícií v sociálnej oblasti, v oblasti trhu práce a zručností a pri zlepšovaní schopnosti merať ich sociálnu a hospodársku návratnosť z hľadiska produktivity a fiškálnej udržateľnosti.
- **Preskúvanie najlepších postupov na ďalšiu podporu kvalitných pracovných miest** a podpora rekvalifikácie pracovníkov prostredníctvom verejného obstarávania.
- **Vyhodnotenie kvality a relevantnosti investícií do vzdelávania a odbornej prípravy** s podporou vzdelávacieho laboratória pre investovanie do kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy⁴⁶.
- **Nabádanie členských štátov, aby primerane využili možnosti financovania** vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré ponúka ESF+.

5. Riadenie

Realizácia únie zručností si bude vyžadovať väčšie ambície, kolektívnu zodpovednosť, predvídanie, koordinované riadenie, investície a účinné vykonávanie reforiem na viacerých úrovniach. Únia zručností bude preto vychádzať zo silnej štruktúry a riadenia, pričom prioritne sa bude zaoberať rozvojom silného ľudského kapitálu ako horizontálneho faktora na podporu priorít EÚ v oblasti konkurencieschopnosti a pripravenosti. V tejto súvislosti sa únia zručností zosúladí s **novým mechanizmom riadenia** pre konkurencieschopnosť, ako sa uvádza v Kompase konkurencieschopnosti, ktorý umožní rýchlo a účinne integrovať otázky týkajúce sa zručností, a to aj v konkrétnych odvetviach identifikovaných ako kritické pre európsku konkurencieschopnosť.

⁴⁵ Pozri závery Rady o úlohe politík trhu práce, zručností a sociálnych politík pre odolné hospodárstva (11066/24) a dobrovoľné usmerňujúce zásady hodnotenia hospodárskeho vplyvu reforiem a investícií v oblastiach politík trhu práce, zručností a sociálnych politík určené členským štátom EÚ (10779/24).

⁴⁶ [Vzdelávacie laboratórium pre investovanie do kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy.](#)

Riadenie únie zručností, ktorá sa má v plnej miere vykonávať čo najskôr, sa bude opierať o silnú, včasnú a relevantnú koherentnú a koordinačnú platformu na zaznamenávanie údajov o zručnostiach a vzdelávaní – **Európske monitorovacie stredisko zručností**. S cieľom zjednodušiť a konsolidovať informovaný a pružný proces tvorby politiky v tejto oblasti bude únia zručností stavať na úzkej spolupráci medzi všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, najmä sociálnymi partnermi, súkromným sektorom a inštitúciami vzdelávania a odbornej prípravy, prostredníctvom **Európskeho výboru na vysokej úrovni pre zručnosti**.

Keďže ľudský kapitál, vzdelanie a zručnosti sú základným predpokladom zabezpečenia európskej konkurencieschopnosti, Komisia má v úmysle predložiť v rámci cyklu európskeho semestra **nové odporúčanie pre EÚ27 týkajúce sa vzdelávania a zručností**. Odporúčanie by vychádzalo z príspevkov strediska a výboru na vysokej úrovni s cieľom usmerniť členské štáty a všetkých príslušných aktérov v oblasti ľudského kapitálu vo vzdelávaní a zručnostiach a prispieť k zabezpečeniu toho, aby reformy a investície – verejné aj súkromné – spĺňali najnaliehavejšie potreby strategickým a účinným spôsobom.

Hlavné prvky riadenia únie zručností sú uvedené nižšie.

★ **Poskytovanie údajov potrebných pre dobre informovanú politiku: Európske monitorovacie stredisko zručností**

Včasná a presná informovanosť v oblasti zručností má zásadný význam pre zabezpečenie informovaných politických opatrení a účinného financovania. Prostredníctvom Európskeho monitorovacieho strediska zručností bude Komisia poskytovať strategické údaje a predvídanie dostupných zručností (aktuálnych aj budúcich), ich využívanie a potrieb v konkrétnych sektoroch a regiónoch a výkonnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy. Vďaka tomuto včasnému nahlasovaniu údajov budú možné včasné varovanie o nedostatku zručností v kritických alebo strategických odvetviach EÚ.

Komisia⁴³ podniká kroky na zlepšenie informovanosti v oblasti zručností a zberu údajov v úzkej koordinácii s Eurostatom a príslušnými strediskami a agentúrami EÚ⁴⁷ (Eurofound, Európsky orgán práce a stredisko Cedefop), ktoré zhromažďujú množstvo údajov vrátane výročnej správy o nedostatku a nadbytku pracovnej sily a online nástroja na analýzu voľných pracovných miest, na základe čoho je možné získať informácie a prognózu zručností takmer v reálnom čase. Medzi ďalšie relevantné zdroje údajov patrí sektorová informovanosť v oblasti zručností zhromaždená prostredníctvom aliancií Paktu o zručnostiach a aliancií koncepcií v oblasti zručností, európskeho systému sledovania uplatnenia absolventov, Monitoru vzdelávania a odbornej prípravy, európskeho monitorovacieho strediska pre sektor vysokoškolského vzdelávania, Strediska pre monitorovanie kariéry v oblasti výskumu a inovácií (ReICO), Európskeho dátového priestoru pre zručnosti a prostredníctvom siete Eurydice.

Európske monitorovacie stredisko zručností umožní centralizovať všetky tieto podrobné, aktuálne a porovnateľné údaje na jednom mieste, pričom poskytne potrebné vstupy pre výbor na vysokej úrovni pre zručnosti a prispeje k práci v rámci európskeho semestra.

★ **Hybná sila zmeny – Európsky výbor na vysokej úrovni pre zručnosti**

⁴⁷ V súčasnosti prebieha výstavba kombinovaného dátového lakehouse s cieľom zlúčiť všetky údaje agentúr. Koordinuje ho nadácia Eurofound. Dátový lakehouse je v pilotnej fáze a práca sa v súčasnosti zameriava na zlúčenie údajov o zručnostiach.

Na základe zistení Európskeho monitorovacieho strediska zručností a s cieľom podporiť prácu na politickej úrovni Komisia zriadi *ad hoc* **Európsky výbor na vysokej úrovni pre zručnosti**. Výbor, ktorému bude predsedáť Európska komisia, spojí kľúčové zainteresované strany vrátane vedúcich predstaviteľov podnikov, poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy a sociálnych partnerov s cieľom poskytovať tvorcom politik EÚ komplexné, medzisektorové poznatky o zručnostiach a súvisiace usmernenia, pričom sa zaručí koordinovaná vízia a vytýčenie odvážnych krokov potrebných na posilnenie nášho ľudského kapitálu a bude sa vychádzať zo zistení Európskeho monitorovacieho strediska zručností.

Výbor bude podporovať prácu Komisie na odporúčaní týkajúcom sa ľudského kapitálu pre EÚ27 a na odporúčaníach pre jednotlivé krajiny. V prípade potreby zohľadní odporúčania rady pre digitálne desaťročie týkajúce sa základných digitálnych zručností, ako aj odporúčania ďalších príslušných orgánov. Vďaka spájaniu hlavných relevantných zainteresovaných strán výbor uľahčí rýchle opatrenia v praxi a zároveň zjednoduší a zníži čas diskusií a konzultácií s rôznymi orgánmi a inštitúciami na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. Výbor bude mať dynamickú a pružnú štruktúru, bude schopná rýchlo reagovať na vyvíjajúcu sa situáciu v oblasti odvetvových zručností EÚ a zvolať príslušné zainteresované strany v závislosti od rôznych naliehavých otázok, o ktorých sa bude diskutovať.

★ Smerom k osobitnému odporúčaní týkajúcemu sa ľudského kapitálu pre EÚ27: vzdelávanie a zručnosti v rámci európskeho semestra

Zručnosti sú kľúčovými faktormi umožňujúcimi udržateľnú konkurencieschopnosť. Únia zručností bude preto zakotvená v mechanizme riadenia konkurencieschopnosti, ktorý bude zahŕňať nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti a zjednodušený európsky semester.

Zavedenie rámca sociálnej konvergencie do európskeho semestra⁴⁸ v roku 2024 upozornilo na sociálnu nerovnováhu a riziká pre vzostupnú sociálnu konvergenciu. Do rámca sociálnej konvergencie možno doplniť ďalšie prispôbené analýzy a poradenstvo týkajúce sa politiky ľudského kapitálu členských štátov s cieľom zmysluplne zlepšiť a aktualizovať monitorovanie a analýzu výsledkov v oblasti zamestnanosti, sociálnych vecí, vzdelávania a zručností. Komisia má v úmysle zaviesť horizontálne odporúčanie pre EÚ27 týkajúce sa ľudského kapitálu pre všetky členské štáty, ktoré by sa opieralo o zistenia Európskeho monitorovacieho strediska zručností a o analýzu Európskej komisie s podporou Európskeho výboru na vysokej úrovni pre zručnosti.

Odporúčanie pre EÚ27 by sa malo osobitne zamerať na štrukturálne otázky týkajúce sa vzdelávania a zručností, ako aj na ich prepojenie s rýchlo sa vyvíjajúcim trhom práce a konkurencieschopnosťou. Jeho cieľom je prispieť k príprave programu, pokiaľ ide o otázky týkajúce sa ľudského kapitálu pre EÚ ako celok, ako aj poskytnúť podklady pre príslušné politické diskusie v Rade a informácie pre tripartitný sociálny samit. Malo by to dopĺňať ostatné prvky európskeho semestra, najmä spoločnú správu o zamestnanosti a usmernenia pre politiky zamestnanosti, a slúžiť ako podklad pre správy o jednotlivých krajinách a odporúčania pre jednotlivé krajiny.

Na inštitucionálnej úrovni bude Komisia riadiť užšiu spoluprácu a prepojenia, aby sa zaistila koherentnosť medzi jednotlivými prvkami európskeho semestra, a podporovať užšiu spoluprácu

⁴⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politik a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

medzi príslušnými zloženiami Rady, najmä ministerstvami školstva, zamestnanosti a hospodárstva, s cieľom riešiť problém zručností ľudského kapitálu na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni v rámci celovládneho prístupu.

Na úrovni vykonávania politik by sa zjednodušená riadiaca štruktúra európskeho vzdelávacieho priestoru mohla úzko začleniť do riadenia únie zručností s cieľom nadviazať na účinnú spoluprácu medzi jednotlivými orgánmi, aby sa dosiahla systémová zmena potrebná na zvýšenie vplyvu. Silné a pružné riadiace štruktúry by posilnili podporu členských štátov pri vykonávaní reforiem založených na dôkazoch. V prvom polroku 2025 Komisia uverejní hodnotiacu správu o európskom vzdelávacom priestore, ktorá bude podkladom pre preskúmanie zo strany Rady.

6. Záver – cesta vpred

V Kompase konkurencieschopnosti EÚ sa zdôrazňuje, že základom konkurencieschopnosti Európy a pripravenosti na budúcnosť sú jej ľudia vybavení potrebnými zručnosťami. V únii zručností sa navrhuje nový prístup, v ktorom sa spájajú politiky v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnanosti na základe spoločnej vízie konkurencieschopnosti. Prináša štyri zložky činnosti v oblasti zručností, ktorými sa podporia inovácie, dekarbonizácia, pripravenosť, demokracia a sociálna spravodlivosť.

Komisia bude pracovať na Únii zručností počas celého tohto funkčného obdobia. Výzva, pred ktorou stojíme, je obrovská a možno sa s ňou popasovať len vtedy, ak všetci aktéri prevezmú kolektívnu zodpovednosť a zintenzívnia celovládny prístup v otázke zručností zameraný tak na stranu ponuky, ako aj na stranu dopytu (vrátane rozvoja zručností, uznávania, prepojení s pracovnými podmienkami, demografie, podnikových postupov). Medzi týchto aktérov patria aj členské štáty, sociálni partneri, podnikateľská komunita, univerzity a školy.

Plné nasadenie – založené na silnom mechanizme vykonávania a riadenia zakotvenom v súdržnom a štíhlym mechanizme riadenia konkurencieschopnosti s cieľom poskytnúť podklady pre rozhodnutia týkajúce sa investícií a obnovy na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni, ktorý bude zahŕňať nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti a zjednodušený semester, podporovanom z finančných prostriedkov z EÚ a vnútroštátnych finančných prostriedkov s posilnenou úlohou verejno-súkromných partnerstiev – je jedinou cestou vpred, ktorú únia zručností jasne identifikovala. Bude sa to zakladať na silnom mechanizme vykonávania a riadenia prostredníctvom európskeho semestra s podporou finančných prostriedkov z EÚ a vnútroštátnych finančných prostriedkov s posilnenou úlohou verejno-súkromných partnerstiev. Komisia vyzýva Európsky parlament, Európsku radu, Radu a sociálnych partnerov, aby schválili Úniu zručností a aktívne prispievali k realizácii jej iniciatív.